

Tilburg University

Onze vuile was op internet

Prins, J.E.J.

Published in:
Netkwesties

Publication date:
2004

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Prins, J. E. J. (2004). Onze vuile was op internet. *Netkwesties*, (77).

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

ONZE VUILE WAS OP INTERNET

Dat internet een prachtige virtuele schandpaal is, was al langer duidelijk. De Verenigde Staten kunnen, zoals bij zoveel toepassingen van dit medium, al bogen op een flink portie ervaring met foto's publiceren van *most wanted* criminelen, (veroordeelde) pedofielen en andere (vermeende) ongere types.

Maar ook in ons land heeft men inmiddels ontdekt dat internet een in vele opzichten grenzeloos plakbord kan zijn. De eerste initiatieven voor het 'voorlichten' van het publiek over personen die vooral niet in hun wijk moeten komen wonen, hebben we al achter de rug. En de Amsterdamse politie publiceerde foto's van voetbalvandalen op internet.

Deze maand hebben ook de korpschefs de ultieme mogelijkheden ontdekt van de virtuele wereld voor het realiseren van de voorwaarden in hun prestatiecontract: plaats en verspreid de foto's van veelplegers via onder meer internet en de criminaliteit wordt effectief aangepakt, zo lijkt de boodschap van de Utrechtse korpschef Vogelzang. De nieuwjaarsboodschappen van de korpschefs vormden, traditiegetrouw, het instrument voor weinig doordachte proefballonnen. Vogelzang zag zijn boodschap voor 2004 als een geschikt moment voor het afschaffen van privacy van criminelen. De politiek ging hem al voor, want CDA-politicus Van der Laan betoogde tijdens het debat over de Justitiebegroting al dat iedereen recht heeft op privacybescherming, behalve criminelen.

Bij de politie lijkt een langzamerhand ziekelijke drang tot het demoniseren van privacy te ontstaan. De Groninger korpschef bestempelde het privacyrecht vorig jaar nog niet tot 'het as van het kwaad', maar veel scheelde het niet. Van het inspelen op de publieke verontwaardiging over gewelddadige berovingen en het politiek sterk ingefluisterde gevoel van onveiligheid is het kennelijk een kleine stap om bepaalde leden van onze maatschappij hun fundamentele rechten te ontzeggen. Hebben criminelen vervolgens ook geen recht op onderwijs, vrijheid van meningsuiting of andere fundamentele rechten die wij in onze Grondwet hebben verankerd?

En waar ligt de grens? Wie is in de definitie van onze huidige maatschappijbeeld een 'crimineel'? En nu zijn het nog de draaideurcriminelen en voetbalvandalen, maar hoe zal dat in de toekomst zijn?

Wie heeft het gewoon aan zijn 'eigen schuld' te danken dat hij via het mondiale medium van het internet aan een systeem van *blaming and shaming* wordt onderworpen? Het wachten is immers op de volgende virtuele *name and shame*-voorstellen.

Tweede huizen en spijbelen

Waarom zou de Belastingdienst nog aarzelen foto's van Nederlandse bezitters van tweede huizen in Frankrijk op internet te publiceren, zodra vaststaat dat zij dit bezit met zwart geld hebben gefinancierd?

Wat weerhoudt een school ervan de foto's van spijbelende leerlingen op de eigen internetsite te plaatsen? En wat te denken van universiteiten die frauderende studenten nu ook aan een virtuele schandpaal kunnen nagelen? Draaideurspijbelaars en draaideurfraudeurs of fiscale veelplegers hebben immers ook geen recht op privacy meer, als we de huidige geluiden moeten geloven?

Maar als we de vuile was van onze maatschappij dan toch virtueel buitenhangen, waarom dan gelijk niet alles? Als we dan toch de stap zetten naar een *naming and shaming*-cultuur, waarom dan ook niet helemaal die weg gaan lopen?

Wat te denken van het idee om ook ambtsdragers zelf aan de virtuele schandpaal te nagelen, als ze de wetten niet naleven? Recentelijk hebben we voorvallen gehad waarbij overtredingen van enkele gezagsdragers - een wethouder, een stadsdeelvoorzitter, een advocaat en een voormalig topfunctionaris van de Europese Bank - publiekelijk door de politie werden bevestigd. In het kielzog daarvan had de burgemeester van Nijmegen natuurlijk evengoed de foto's van de ambtenaren die waren betrokken bij 'vriendjespolitiek' binnen de Nijmeegse bestuurscultuur, via een link achter de virtuele versie van haar nieuwjaarspeech kunnen zetten.

En wat te denken van publicatie van foto's van verantwoordelijken binnen de politie- en justieketen, als deze de wettelijke randvoorwaarden voor hun opsporingsactiviteiten aan de laars lappen? Welke verantwoordelijke wil zijn foto op internet zien, omdat hij de regels voor het opschonen van politiebestanden aan de laars lapt, waardoor veel te veel persoonsgegevens onterecht in zijn bestanden bleven zitten?

Kortom, waar houdt het op? De plannen worden voorgesteld als een adequaat antwoord op de problemen van maatschappelijke verloedering, toenemende criminaliteit, het gevoel van onveiligheid en de andere thema's die momenteel zo hoog op de politieke en bestuurlijke agenda staan.

De plannen lijken echter ook heel nauw samen te hangen met de behoefte van ambtsdragers en politiek verantwoordelijken om in deze tijden van 'onzekerheid' te scoren. En dan vormen nieuwjaarspeeches, oneliners en de aandacht daarvoor in de media natuurlijk prachtige instrumenten.

En bovendien is de neiging dan welhaast onweerstaanbaar om belangen die heel aanwijsbaar zijn zoals veiligheidsbelangen en het aanpakken van de criminaliteit, belangen dus waar mensen zich iets heel concreets bij kunnen voorstellen, snel voorrang te geven. Privacy is toch een veel te vaag begrip om je nek voor uit te steken!

Maar de realiteit is dat noch de gevoelens van onveiligheid en maatschappelijke verloedering door de plannenmakers ooit helder zijn geconcretiseerd, noch dat zij echt aannemelijk hebben gemaakt dat het recht op privacy inderdaad een vijand is van de criminaliteitsbestrijding en dat met de nu aangekondigde plannen de problemen daadwerkelijk aangepakt kunnen worden.

Bovendien is voor privacy geen calculatie te maken.

Maar daarmee mag aan dit belang niet een minder prominente plaats in het debat worden toegekend. Immers in essentie is privacy de cruciale metafoor voor politici, burgers, organisaties, bedrijven en andere betrokkenen om zich de vraag voor ogen te houden: 'mensen, vind je ook nog iets anders belangrijker?'

Het is ook de metafoor om ten aanzien van glijdende schaal van 'vuile was' op het internet te zeggen: wat u niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook ten aanzien van een ander niet.

[9 januari 2004] *Netkwesties*